

Nkanda wutheti wu Polo kuidi basi Kolinto

Zimboti

¹ Polo, mu luzolo lu Nzambi, wutelo muba mvuala wu Yesu Klisto ayi khomba Sositeni ² bafidisidi mboti kuidi Dibundu di Nzambi didi ku Kolinto, kuidi bawu bobo babieko nlongo mu kithuadi mu Yesu Klisto ayi bawu batelo muba banlongo ayi kuidi bobo badi mu kioso-kioso buangu bansambilanga Pfumu eto Yesu Klisto, Pfumu awu ayi Pfumu eto beto mamveto.

³ Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise dieto, ayi kuidi Pfumu eto Yesu Klisto bibanga yeno.

Polo wuvutudila Nzambi matondo mu diambu di basi Kolinto

⁴ Minu ndimvutulanga matondo mu zithangu zioso kuidi Nzambi ama mu diambu dieno, mu diambu di nlemvo andi wowo kaluvana mu Klisto Yesu. ⁵ Bila mu niandi beno lufulusu mu kimvuama mu mambu moso, mu thubulu ayi mu diela ⁶ boso bu monikina kimbangi ki Klisto mu beno. ⁷ Diawu, buabu kadi dikaba dimosi di nlemvo wu Nzambi dikambulu mu beno bu lulembo vingila thangu Pfumu eto Yesu Klisto kela monika. ⁸ Niandi veka wela kulukindisa nate kuna tsukulu, mu diambu di lukambu tsembolo mu lumbu ki Pfumu eto Yesu Klisto. ⁹ Nzambi, yoyi yilutela mu kithuadi mu Muan'andi Yesu Klisto, Pfumu eto, widi wukuikama.

ZIKHABUNU MU DIBUNDU

Zikhabunu ku Kolinto

¹⁰ Bakhomba baama, minu ndikululeba, mu dizina di Pfumu eto Yesu Klisto, luzingilanga mu nguizani yimbotti mu beno na beno ayi zikhabunu zibika ba mu beno. Vayi luba mu kithuadi mu mabanza mamosi ayi mu mayindu mamosi.

¹¹ Bila, bakhomba ziama, bakhembi kuidi batu bamvuandanga ku nzo Klowe ti ziphaka ziwombo zidi mu beno. ¹² Vayi tala mambu thidi tuba : kadika mutu mu beno weti tuba : “Minu mu dikabu di Polo ndidi” ; voti “Minu mu dikabu di Apolo ndidi” ; voti diaka : “Minu mu dikabu di Piela ndidi” ; voti diaka “Minu mu dikabu di Klisto ndidi.”

¹³ Klisto wuvasuka kadi e ? A buevi, Polo niandi wubandu va dikulusi mu diambu dieno ? Voti mu dizina di Polo lubotimina e ? ¹⁴ Minu ndimvutula matondo bu ndikambu botika kadi mutu wumosi mu beno, botula kaka Kilisipusi ayi Ngayusi ; ¹⁵ muingi mutu kabika tuba ti mu dizina diama kabotimina. ¹⁶ Ndiendi kazimbakana, ndibuela botika nzo yi Sitefanasi. Botula kaka bobo, ndikadi buela zaba kani ndibotika diaka mutu wunkaka. ¹⁷ Bila Klisto kasia kumfidisa mu diambu di botika ko vayi mu diambu di longa Nsamu Wumbotti, bika sia ti mu diela di kimutu muingi dikulusi di Klisto dibika ba dikambu lulendo.

Dikulusi di Yesu ayi nduenga yi ntoto

¹⁸ Malongi ma lufua lu Klisto vo dikulusi madi mambu ma buvungisi kuidi bawu bazimbala ; vayi kuidi beto tuvuka, madi mambu ma lulendo lu Nzambi. ¹⁹ Bila disonama ti :

*Minu ndiela bivisa nduenga yi batu banduenga
ayi ndiela sukisa diela di batu badiela.*

²⁰ Buna kuevi kuidi mutu widi nduenga ? Nsoniki kuevi kadi ? Mfindisi wu ziphaka mu thangu yayi kuevi kadi ? Nzambi kasi kitula nduenga yi ntoto wawu buvungisi ko ?

²¹ Bila ntoto wawu wusia nunga ko mu zaba Nzambi mu nzila yi nduenga yi ntoto. Diawu, dizolakana kuidi Nzambi mu vukisa batu bobo banwilukilanga mu nzila yi buvungisi bu ndongolo yi Nsamu Wumboti.

²² Bayuda bawu bikumu bantomba vayi Bangeleki bawu nduenga bantomba, ²³ vayi beto Klisto wubandu va dikulusi tueti longa. Bayuda balembo moni diawu diambu di mfiti vayi didi diambu di buvungisi kuidi Bangeleki. ²⁴ Vayi mu diambu di bobo Nzambi katelo, buba Bayuda voti Bangeleki, Klisto niandi lulendo lu Nzambi ayi nduenga yi Nzambi. ²⁵ Bila “buvungisi” bu Nzambi bulutidi batu mu nduenga ayi lebakana ku Nzambi kulutidi batu mu ngolo.

²⁶ Zikhomba, lutala bumboti lutelo lueno ; batu ba nduenga mu nsuni basia ba ko bawombo ; batu banneni ba lulendo basi bawombo ko ayi batu ba luzitusu basi bawombo ko. ²⁷ Vayi Nzambi wusobula mambu mammonikanga ma buvungisi ma ntoto mu diambu di fuisa batu banduenga tsoni ; ayi wusobula mambu ma lebakana ma ntoto mu diambu di fuisa mambu manneni tsoni.

²⁸ Nzambi wusobula mambu ma kambulu mfunu, momo ntoto keti lenza ; momo makambulu, mu diambu di vunza momo madi.

²⁹ Muingi mutu kabika kukiniemisa va meso ma Nzambi ; ³⁰ Bila, mu diambu diandi beno luididi mu Klisto Yesu ; mutu wowo Nzambi kakitula mutu wu nduenga, mutu wusonga, wunlongo ayi khudulu, ³¹ mu diambu di kinzika boso busonimina mu Minkanda ti :

Enati mutu tidi kukiniemisa

bika kakiniemisina kaka mu Pfumu.

2

Malongi ma Polo ku Kolinto

¹ Diawu bakhomba, mu thangu ndiyiza kuidi beno, mu kululonga Nsamu Wumboti, minu mamvama ndisia kululonga kimbangi ki Nzambi ko mu sadila ludede voti nduenga ko. ² Bila ndizenga mu kambu zaba kadi diambu dimosi mu beno, botula kaka Yesu Klisto ayi Yesu Klisto diodi dibandu va dikulusi. ³ Minu mamvama bu ndiyiza kuidi beno, ndiba wulebakana, ndiba tsisi-tsisi ayi lukhukhu luwombo.

⁴ Thubulu ama ayi malongi mama masi singimina ko mu mambu ma nduenga vayi masingimina mu mavanga ma Pheve ayi ma lulendo ; ⁵ muingi minu kieno kibika singimina mu nduenga yi batu vayi mu lulendo lu Nzambi.

Nduenga yikiedika yoyo yimvananga Pheve

⁶ Muaki beto mamveto tunyolukilanga mambu ma nduenga kuidi bobo badi bafuana mu Pheve. Vayi yawu yisi nduenga yi ntoto wawu ko ; yisi nduenga yi bapfumu zi thangu yayi ko, ziozi ziela fua. ⁷ Vayi beto tunyolukilanga nduenga yi Nzambi, nduenga yoyo yidi yisueko buabu

ayi yisueko kuidi batu ba ntoto. Nzambi wuku-bika yawu, mu diambu di nkembo eto tuamina thonono yi zithangu. ⁸ Kadi pfumu yimosi yi thangu yayi kasi zaba nduenga beni ko bila enati bazaba yawu nganu basi banda ko Pfumu yi nkembo va dikulusi. ⁹ Vayi boso busonama mu minkanda :

biobi bisia mona meso ko biobi bisia wa matuku ko biobi bisia zaba mutu ko biawu biobi Nzambi kakubika mu diambu di batu bobo bakunzolanga.

¹⁰ Vayi Nzambi wutuzabikisa mawu mu Pheve. Bila Pheve yimfionguninanga mambu moso, ka diambu ko mambu masuama ma Nzambi.

¹¹ Bila nani mu batu wulenda zaba mayindu ma mutu wunkaka ? Botula kaka Pheve yi mutu beni. Bobuawu, kadi mutu kasi zaba ko mayindu ma Nzambi botula kaka Pheve yi Nzambi. ¹² Muaki beto tusia tambula Pheve yi ntoto ko, vayi Pheve yi Nzambi tutambula mu diambu tuzaba mambu momo Nzambi katuvana mu kiphuanza kioso.

¹³ Tueti ma yolukila vayi bika sia ti mu mambu meti longa nduenga yi batu vayi mu mambu meti longa nduenga yi Pheve bu tunsudikisanga mambu ma kiedika ma Pheve mu mambu ma Kipheve.

¹⁴ Vayi mutu wu kinsuni katambulanga ko mambu ma Pheve yi Nzambi bila va meso mandi madi mambu ma buvungisi ayi kalendi ku mazaba ko bila mu kiphevi kaka mambu beni mansudukulungu. ¹⁵ Vayi mutu wu kiphevi wunsudikanga mambu moso ayi kuisi ko mutu wulenda kunsudika. ¹⁶ Bila didi disonama : *Nani*

*wuzaba mayindu ma Pfumu muingi kanlonga e ?
Vayi beto mayindu ma Klisto madi yeto.*

3

Kisalu ki minlongi mi Nsamu Wumboti

¹ Zikhomba, ndisi ku luyolukila ko banga bu nyolokolongo ayi batu ba kiphevi vayi banga kuidi batu ba kinsuni, banga kuidi bana balezi mu klisto. ² Ndiluvana miliki mu diambu lunua vayi bika bidia bingolo, bila lufueni ko mu kubidikikisa. Ayi banza mu thangu yayi, luisi fuana ko ³ bila lukidi mu nsuni. Bila kikhenene ayi ziphaka bidi va khatitsik'eno. Buna luisi bankua kinsuni ko e ? Ayi ludiatilanga mu kimutu ko e ?

⁴ Bila mu thangu wumosi mu beno katubidi ti : “Minu mu dikabu di Polo ndidi” ayi wunkaka : “Minu mu dikabu di Apolo ndidi”. Buna luisi batu ba kinsuni ko e ?

⁵ Buna nani Apolo ayi nani Polo ? Keti badi bisadi kaka ; biobi bieti kulumonisa nzila yi minu. Kadika mutu, weti sala kisalu kioki Nzambi kansobudila. ⁶ Minu ndikuna, Apolo wulembila nlangu ; vayi Nzambi niandi wumenisa. ⁷ Diawu, mutu kunini ayi lembidi nlangu basi mfunu ko vayi Nzambi niandi lutidi mfunu bila niandi wummenisanga. ⁸ Mutu kunini ayi lembidi deda kuandi badi, vayi kadika mutu wela tambula wandi mfutu boso buididi kisalu kiandi, ⁹ bila beto tuidi kaka bisadi binsalanga va kimosi ayi Nzambi. Bosi beno luidi tsola yi kuna Nzambi ; nzo yi tunga Nzambi.

¹⁰ Boso buididi nlemvo wu Nzambi wu nditam-bula, minu nditunga fondasio banga ntungi wu

diela. Vayi buabu wunkaka wulembo tungi va yilu fondasio beni. Vayi bika kadika mutu katala bosu bu kantungila va yilu fondasio beni.

¹¹ Bila kuisi ko mutu wulenda buela tunga fondasio yinkaka botula kaka yoyi yikitungulu ; Yesu Klisto niandi fondasio beni. ¹² Enati mutu wulembo tungi va fondasio yoyo mu nolo, mu bisengo, voti mu matadi mathalu ; mu minti, mu minsioni, mu biti. Kisalu ki kadika mutu kiela monika ¹³ mu lumbu ki sambusu. Lumbu ki sambusu kiela monikisa kiawu bila wela kimonikisa mu mbazu. Mbazu beni yawu yela monisa kisalu ki kadika mutu bosu bu kididi.

¹⁴ Enati kisalu kitunga mutu va yilu fondasio beni kikadi fua buna mutu wowo wela baka mfutu. ¹⁵ Vayi enati kisalu kitunga mutu kividi, buna mutu wowo wela zimbisa mfutu andi. Mutu wowo wela vuka vayi yela ba banga niandi vukidi mu mbazu.

¹⁶ Luisi zaba ko ti beno luidi Nzo yi Nzambi ayi luisi zaba ko ti Pheve yi Nzambi yimvuandanga mu beno ? ¹⁷ Enati mutu bivisidi Nzo yi Nzambi, Nzambi wela kumbunga ; bila Nzo yi Nzambi yidi yinlongo ayi beno luidi Nzo yi Nzambi beni.

¹⁸ Lubika kukivuna. Enati vadi mutu mu beno wumbanzanga ti lutidi nduenga mu thangu yayi, vayi mboti kakituka vungisi mu diambu di kaba mutu wu nduenga. ¹⁹ Bila nduenga yi ntoto wawu yidi buvungisi va meso ma Nzambi. Bila disonama : *Niandi wumbuilanga batu banduenga mu luvunu luawu veka,* ²⁰ ayi diaka : *Pfumu zebi mayindu ma batu banduenga, zebi ti mayindu beni masi kadi mfunu ko.*

²¹ Diawu mutu kabika kukiniemisa mu diambu di batu bila bibioso beno luvuidi biawu, ²² buba Polo, Apolo ayi Piela, ntoto, luzingu, lufua, bibio bi thangu yayi ayi bi thangu yela kuiza ; bibio beno luvuidi biawu. ²³ Beno Klisto wuluvuidi ayi Nzambi niandi vuidi Klisto.

4

¹ Bika lututala banga bisadi bi Klisto, bitambula kosalu ki matsueki ma kiedika ma Nzambi. ² Mu mamu, diambu dimosi dintombongo kuidi kisadi : bika kisadi kimonika wukuikama.

³ Vayi kuidi minu, didi diambu di fioti enati ndinsambusu kuidi beno voti kuidi batu bankaka mu tsambusulu yi kimutu. Ayi minu veka ndilendi kisambisa ko. ⁴ Bila kadi bila ndisi ko mu ntim'ama ; vayi diawu ko diambu dimmonisa ti ndidi mutu wusonga. Pfumu niandi veka wukut-sambisanga. ⁵ Diawu kadi tumbu sambisa tuamina thangu yifuana. Luingila kaka nate Pfumu kela vutuka. Bu kela kuiza, buna wela monisa bumboti, ku kiezila, mambu mamu masuama mu tombi ayi wela totula mayindu mamu masuama madi mu mintima mi batu. Buna bosi kadika mutu kela tambula nzitusu wukafueti tambula kuidi Nzambi.

Luniemo lu basi Kolinto

⁶ A muaki, bakhomba, minu thubidi mambu momo mu diambu di minu veka ayi mu diambu di Apolo. Buawu bobo kifurangi kieto kilenda kulusadisa mu sudika mambu momo mu diambu lubika sabuka ndilu yi mambu momo masonama. Ayi kadi mutu mu beno kabika ba luniemo mu diambu di wunkaka muingi kalenda wunkaka.

⁷ Nani wukitudi mutu wuluviakunu ayi bankaka e? Mbi bidi yaku biobi wukambu tambula e? Bu didi ti tambula wu bitambula buna bila mbi fueti kukiniemisina banga ti wusia ku bitambula ko e?

⁸ Beno buabu lumeni yukuta, luyikidi bamvuama; lutonini yala kambu beto. Minu thidi beno luyala muingi beto mamveto tuyala va kimosi ayi beno. ⁹ Bila ndimbanza Nzambi wututula, beto bamvuala, mu ntanda wu batu batsuka va ntoto wawu. Tuidi banga batu bazengolo nkanu wu lufua; bila tukituka banga kipa voti savu kintalu kuidi ntoto wumvimba, kuidi zimbasi ayi kuidi batu.

¹⁰ Beto tuidi bivungisi mu diambu di Klisto vayi beno luidi batu banduenga mu Klisto. Beto tuidi batu balebakana vayi beno luidi bakinda. Beno luidi batu balukinzu vayi beto tuidi batu balenzo.

¹¹ Nate mu thangu yayi, beto tulembo fua nzala, tulembo moni phuila; tulembo kibi pheni; tulembo tutu khuba ayi tukambulu nzo yi vuanda.

¹² Tulembo moni ziphasi bu tunsalanga mu zingolo zi mioko mieto. Bu balembo tufingi, beto tulembo sakumuna; bu balembo tuyamisa, beto tulembo kangu mintima. ¹³ Bu balembo tuvunina mambu, beto tukubavutudilanga mu mambu manlembami mamboti. Nate ye buabu, tukituka banga tsobo yi ntoto ayi banga bima bikondolo mfunu.

Lulendo lu Polo

¹⁴ Yisi ko ti mu diambu di kulufuisa tsoni diawu ndilusonikini mambu mama, vayi mu diambu di kululubula banga bana bama ba luzolo. ¹⁵ Bila

banza ti lulenda baka dikumi di mili di mintuadisi mikululonga mambu matedi Klisto, vayi lufueti zaba ti luisi baka madisa mawombo ko, bila mu Klisto Yesu minu ndilubuta mu Nsamu Wumboti.
¹⁶ Diawu ndikululeba muingi lutsokudila.

¹⁷ Diawu ndilufidisidi Timote, muan'ama wuluzolo ayi widi wukuikama mu Pfumu. Niandi sika kulutebula moyo boso buididi zinzila ziama mu Klisto ayi boso ndieta longila mu bibuangu bioso, mu mabundu moso.

¹⁸ Batu bankaka mu beno balembu kiniemisa banga ti ndilendi kuiza kuidi beno ko. ¹⁹ Vayi enati Pfumu tidi buna fioti fisiedi ndizidi kuidi beno. Buna ndiela zaba, bika sia mambu momo kaka bobo beti kukiniemisanga beti tubanga vayi ayi mambu momo balenda vanga lulendo ; ²⁰ bila kipfumu ki Nzambi kisi mu diambu di mambu matuba ko, vayi mu lulendo.

²¹ Mbi lutidi ? Ndiza kuidi beno ayi nti mu kulubeta, voti ndiza ayi luzolo ayi Pheve yinlebami e ?

MAMBU MA NZINGULU YIMBOTE MU DIBUNDU

5

Kitsuza mu dibundu.

¹ Mu bibuangu bioso mulembo wakana zit-sangu zi kitsuza kidi vakhatitsik'eno ; kikambululu nkutu monika kuidi Bapakanu. Wumosi mu beno wulembo lekanga ayi nketo wu dise diandi.

² Vayi beno lulembo kiniemisanga. Muaki nganu mu kiadi lufueti ba muingi mutu wowo wuvengi mambu momo katotolo va khatitsik'eno.

³ Mu minu veka, banza khambulu yeno mu nsinu vayi ndidi yeno mu Pheve ; ndisambisidi mutu wuvengi mambu momo banga ti ndidi yeno va kimosi. ⁴ Bu luela kutakana mu dizina di Pfumu eto Yesu, ayi bu ndiela ba yeno mu Pheve va kimosi ayi lulendo lu Pfumu eto Yesu, ⁵ bufueni mu yekula mutu wu phila yoyo kuidi satana muingi nitu andi yibivusu ayi Pheve andi yivuka mu lumbu ki Pfumu Yesu.

⁶ Luniemo lueno luisi lu mboti ko. Luisi zaba ko ti ndambu luvi lumfunisanga falina yoso bu yimeni sobokoso e ? ⁷ Lubotula luvi lolo lukhulu muingi lukituka falina yimona yisobokoso banga bu lukambulu luvi. Bila Klisto dimemi dieto di Pasika ditambuku. ⁸ Diawu, bika tukembilanu nyengo wu Pasika, bika sia ti ayi luvi lukhulu ; luvi lu mambu ma luvunu ayi mambu mambimbi vayi bika tukembilanu nyengo beni ayi mapha makambulu luvi mu buvedila ayi mu bukiedika.

⁹ Mu nkanda wowo ndilusonikina, ndilulomba mu kambu bundananga ayi batu bamvanganga kitsuza. ¹⁰ Vayi ndisi kamba ko ti lubika solulanga ayi batu ba ntoto wawu, bobo bamvanganga kitsuza, bobo badi lukokoto ; bobo banzionanga bima bingana, voti bobo bansambilanga bitumba. Bila enati lufueti tina batu bosu buna lufueti botuka mu ntoto.

¹¹ Vayi buabu ndilusonikini : enati vadi mutu beti tedila khomba vayi weti zingilanga mu kitsuza, voti lukokoto kadi, voti weti sambilanga bitumba, voti weti finganga, voti widi kolo mbungu voti weti zionanga bingana buna kadi bundana ayi niandi. Kadi fuana nkutu mu dia va kimosi ayi mutu wowo.

¹² A buevi, didi diambu diama mu sambisa bobo badi ku nganda e ? Beno keti lufueti sambisa bobo badi mu khati e ? ¹³ Mu diambu di bobo badi ku nganda, niandi veka Nzambi welabasambisa. Vayi beno, lubotula mutu wumbimbi va khatit-sik'eno.

6

Batu bawilukila bu beti fundananga bawu na bawu

¹ Enati mutu wumosi mu dikabu dieno beki khomb'andi yinkaka mambu, buna bila mbi kafueti kumfundila kuidi mazuzi makambululu wilukila Nzambi va buangu kikumfundila kuidi banlongo e ?

² Luisi zaba ko ti banlongo bela sambisa ntoto e ? Enati luela sambisa ntoto, buna bila mbi lukadi nunga mu dedikisa bina bi mambu bidi yeno ?

³ Luisi zaba ko ti tuela sambisa zimbasi ? Buna luela luta sambisa mambu ma luzingu lualu.

⁴ Enati luidi ayi mambu matedi luzingu lualu buna mboti lumfundanga kuidi batu bakambululu mfunu mu dibundu. ⁵ Thubidi mambu mama mu diambu di kulufuisa tsoni. Vasi ko kadi mutu widi diela mu beno mu diambu di zenga mambu va khatitsika bakhomba bandi e ? ⁶ Vayi enati khomba beki ndiandi mambu buna wukumfundanga kuidi batu bobo bakambu wilukila.

⁷ Yidi nzimbala yinneri mu beno bu lueti fundasananga beno na beno. Mu diambu di mbi lulendi kanga ko ntima bu beti kuluvangilanga mambu makambululu masonga e ? Bila mbi lulendi tala ko baluzionu bima bieno e ?

⁸ Vayi beno lumvanganga mambu makambulu masonga ayi lunzionanga bingana ayi lueti vangila buawu kuidi bakhomba zieno. ⁹ Luisi zaba ko ti batu bakambulu basonga balendi baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi? Lubika kukivuna bila batu bamvanganga kindumba, bansambilanga bitumba, bamvanganga kitsuza; bamvanganga matsoni voti babakala bamvanganga kitsuza ayi babakala yawu, ¹⁰ mivi, batu badi lukokoto, batu bankolongo malavu, batu bamfinganga badiawu voti batu banzionanga bingana balendi baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi. ¹¹ Batu bankaka mu beno buawu bobo babelala, vayi buabu lumana sukulu, lumana vedoso, beno lukitulu basonga mu dizina di Pfumu Yesu Klisto ayi mu Pheve yi Nzambi eto.

Lusadila zinitu zieno mu diambu di nkembo wu Nzambi

¹² Beno lueti tuba: “Minu mbeki minsua mu mambu moso” vayi mambu mosomasi mfunu ko. Minu mbeki minsua mu mambu mamu. Vayi mbengi kitulu mvika kuidi kadi diambu dimosi. ¹³ “Bidia bisoko mu diambu di vumu ayi vumu mu diambu di bidia.” Nzambi wela bunga vumu ayi bidia. Vayi nitu yisia vangu mu diambu di kitsuza ko, yawu yidi mu diambu di Pfumu ayi Pfumu widi mu diambu di nitu. ¹⁴ Vayi Nzambi wufulukisa Pfumu mu bafua ayi mu lulendo luandi niandi wela kutufulukisa.

¹⁵ Luisi zaba ko ti zinitu zieno zidi binama bi nitu yi Klisto? A buevi, ndieka bonga binama bi nitu yi Klisto muingi ndibikitula binama bi nitu yi ndumba yi leta? Nana.

¹⁶ Luisi zaba ko ti mutu bundani ayi ndumba yi leta, buna wunkitukanga nitu yimosi ayi niandi ? Bila disonama ti : *Bawu buadi bela kituka nitu yimosi.* ¹⁷ Vayi woso mutu wumbundana ayi Pfumu wunkitukanga Pheve yimosi ayi niandi. ¹⁸ Diawu ndikulukamba : Lutina kitsuza. Masumu moso mamvanganga mutu madi ku nganda yi nitu. Vayi woso vengi disumu di kitsuza vodisidi nitu andi masumu, bila diawu didi disumu di khati yi nitu.

¹⁹ Luisi zaba ko ti nitu eno yidi nzo yi Pheve Yinlongo yoyi yidi mu beno ; yoyo Nzambi kaluvana ? Ayi buabu lukivuidi diaka ko. ²⁰ Bila mu thalu yiwombo lusumbulu. Diawu lukembisa Nzambi mu zinitu zieno.

ZIMVUTU MU BIUVU BI BASI KOLINTO

7

Zimvutu mu mambu matedi dikuela

¹ Mu diambu di mambu ma lusonika mu nkand'eno “didi diambu dimboti kuidi bakala mu bika simba nketo”*. ² Vayi mu diambu di tina kitsuza, bika kadika bakala kaba ayi nketo andi ayi kadika nketo kaba ayi bakala diandi.

³ Bika bakala kavangila nketo andi mamoma kafueta kumvangila ayi nketo mamvandi bobuawu kafueta vangila bakala diandi. ⁴ Bila nitu yi nketo yisiedi yandi ko ; yidi mu diambu di bakala diandi. Bobuawu nitu yi bakala yisiedi yandi ko ; yidi mu diambu di nketo andi.

⁵ Lubika tinasananga ; botula kaka bu luwizani

* **7:1** 7.1 Bika simba nketo : dinsundula ti kadi bundana ayi nketo.

mu kambu bundana mu thangu yi khufi mu diambu di kukiyekula mu lusambulu, bosu luvutuka buela bundana muingi satana kabika kuluvukumuna mu diambu di kambu kueno ku kukiyala. ⁶ Luzaba ti thubidi bobo banga minsua vayi luisi lutumunu ko.

⁷ Thidi batu bosu baba banga minu, vayi kadika mutu wutambula diandi dikaba di nlemvo kuidi Nzambi: kuidi wunkaka dikaba diadi, kuidi wunkaka dikaba dina. ⁸ Kuidi batu bakambu kuela ayi mafuola bulutidi mboti baba banga minu. ⁹ Vayi enati balendi nunga ko mu kukiyala, buna mboti bakuela bila bulutidi mboti mu kuela ayi mu banga kadika thangu ku tsi zinzinunu.

¹⁰ Kuidi bakuela ndimvana lutumunu lualu: bika sia ti minu vayi niandi veka Pfumu veni luawu: nketo dikuela kalendi vambana ayi bakala diandi ko. ¹¹ Vayi enati nketo dikuela beni vambini ayi bakala diandi, buna, nketo wowo kabika buela kuela voti kavutuka wizana ayi bakala diandi. Bobuawu bakala kalendi botula nketo andi ko.

¹² Kuidi bankaka, minu thubidi bika sia ti Pfumu: enati khomba yi bakala widi ayi nketo wukambu wilukila ayi enati nketo beni tidi kuandi zinga yandi buna kabika vambana ayi nketo beni. ¹³ Bobuawu diaka, enati nketo widi ayi bakala dikambu wilukila ayi enati bakala beni tidi kuandi zinga yandi buna kabika vambana ayi bakala diandi. ¹⁴ Bila bakala dikambu wilukila wukitulu wunlongo mu diambu di nketo andi; ayi nketo wukambu wilukila wukitulu wunlongo mu diambu di bakaladiandi. Bila enati buawu ko

buna bana beno bela tangulu bana basumuka. Vayi buabu badi banlongo.

¹⁵ Enati mutu wowo wukambu wilukila, tidi vambana buna wulenda kuandi vambana. Mu nzila yoyo khomba yi bakala voti khomba yi nketo wowo basiedibakangama ko bila Nzambi wututela mu zingilanga mu ndembama. ¹⁶ Bila, mbi zebi ngeyo nketo e ? Mananga ngeyo wela vukisa bakala diaku ? Voti mbi zebi ngeyo bakala ? Mananga ngeyo wela vukisa nketo aku ?

¹⁷ Muaki bulutidi mboti kadika mutu kadiatila boso Pfumu kamvanina ayi boso Nzambi kantedila. Bobo buididi lutumunu lu ndieti vana muidi mabundu moso.

¹⁸ Mutu sumbu katelo, wuba wuzengo e ? Kabika tomba vutuka mu ba wukambu zengo. Mutu sumbu katelo buna widi wukambu zengo e ? Kabika zengoso. ¹⁹ Wuba wuzengo voti wukambu wuzengo disi diambu di mfunu ko. Vayi diambu di lutidi mfunu diawu diadi : kinzika zithumunu zi Nzambi.

²⁰ Bika kadika mutu katatamana ba banga bu katuama bela mu thangu katelo. ²¹ Wuba mvika bu wutelo e ? Kadi kudibela mayindu. Vayi enati wulenda kuluka mu buvika beni, buna sadila buawu. ²² Bila mvika wowo wutelo mu Pfumu widi mutu wu kiphuanza mu Pfumu. Bobuawu mutu wu kiphuanza wowo wutelo widi mvika wu Klisto.

²³ Beno lusumbu mu thalu yinneri. Diawu lubika buela kituka bavika ba batu. ²⁴ Bakhomba baama, bika kadika mutu katatamana ba va ntuala Nzambibanga bu katuama bela mu thangu katelo.

Zimvutu mu diambu di bobo bakambu kuela

²⁵ Mu diambu di bobo bakambu kuela, ndisi ko kadi thumunu yi Pfumuvayi ndieka kuba kamba diyindu diama banga mutu wumosi wumonono kiadi kuidi Nzambi mu ba wukuikama. ²⁶ Mu diambu di ziphasi zi thangu yayi, ndimmona ti bulutidi fuana kuidi kadika mutu mu ba bosu bu kadidi. ²⁷ Nketo widi yaku ? Kadi tomba vambana. Enati wisiko nketo bunakadi tomba nketo. ²⁸ Muaki enati kuedidi buna wusi vola masumu ko. Enati nketo wukambu kuela kuedidi, buna kasi vola masumu ko. Vayi bobo bamvanga bobo bela mona ziphasi mu nsuni yayi thidi lubika mona ziwu. ²⁹ Tala diambu ndituba : bakhomba, luzaba ti thangu yeka yikhufi. Diawu bobo badi ayi baketo bika baba banga basi ayi baketo ko. ³⁰ Batu bobo bandila, baba banga basi ndila ko, bobo balembo moni khini, banga ti basi mona khini ko ayi bobo balembo sumbi baba, banga ti basi kadi kima ko. ³¹ Kuidi bawu bansadilanga ntoto wawu, bika baba banga ti basadilanga wawu ko. Bila ntoto wawu vioka wumvioka.

³² Thidi ti lubika ba mayindu. Bila mayindu ma mutu wukambu kuela madi mu diambu di Pfumu ayi mayindu mandi moso madi mu zaba buevi kafuete yangidikila Pfumu. ³³ Vayi mayindu ma mutu wukuela madi mu diambu ntoto wawu madi muzaba ; buevi kafuete yangidikila nketo andi. ³⁴ Niandi widi wuvasuka. Mayindu ma nketo wukambu kuela voti mayinduma muana ndumba madi mu diambu di Pfumu muingi baba wunlongo mu nitu ayi mu Pheve. Vayi mayindu ma nketo wukuela madi mu mambu ma ntoto wawu madi mu zaba ; buevi kafuete yangidikila

bakala diandi.

³⁵ Thubidi bobo mu diambu di kulusadisa, bika sia ti mu diambu di ku lutambila ntambu vayi mu diambu luba ayi khadulu yisonga ayi luba bakangama mu sadila Pfumu.

³⁶ Enati bakala yindudi ti weti vangila muan'andi wu ndumba mambu makambulu fuana, enati weti diatusu kuidi zinzinunu ayi enati weti banzila ti bakuelana kaka buna dimboti kuandi ; kasi vola masumu ko ; bika bakuelana.

³⁷ Vayi enati bakala, zebi kanga ntima ayi vasiko mutu wukunkuika vayiniandi veka beki lukanu mu kambu buela kuela ndumba beni ; buna niandi vengi bufuana, kabika kuela. ³⁸ Diawu woso mutu kuedidi vengi diambu dimboti ayi woso mengi kuandi kuela, vengi diambu dilutidi mboti.

³⁹ Nketo wukuela widi wukangama kuidi bakala diandi mu thangu bakaladiandi kakidi zingi. Vayi enati bakala diandi difuidi, nketo wowo wulenda kuandi buela kuela dioso bakala di katidi, vayi kafuete kuedila mu Pfumu kaka.

⁴⁰ Vayi kuidi minu mbueni ti nketo wowo wufuila bakala, wela luta mona khini ti kakadi buela kuela. Ayi tsidi diana ti minu mamvama Pheve yi Nzambi yidi yama.

8

Zimvutu mu diambu di zimbizi zitambuku kuidi bitumba

¹ Mu diambu di zimbizi zitambuku kuidi bitumba, tuzebi ti beto bosonzayilu yidi yeto. Nzayilu yinnatanga luniemo vayi luzolo tunga luete tunga. ² Mutu wowo wulembo yindula ti niandi

zebi, buna kasi zaba ko boso bufueta zabulu. ³ Vayi enati mutu wunzolanga Nzambi, buna niandi zabikini kuidi Nzambi.

⁴ Mu diambu di mambu matedi dia zimbizi zitambuku kuidi bitumba, muaki beto tuzebi mboti ti bitumba bidi bima biphamba va ntotoyawu, ayi, kuisi Nzambi yinkaka ko ; Nzambi yimosi kaka yidi. ⁵ Bila enati bawombo beti tedolo zinzambi buba mu diyilu, buba va ntoto ; buna diodi dilembo monika ti zinzambi zidi ziwombo ayi bapfumu badi bawombo. ⁶ Vayi kuidi beto tuzebi ti Nzambi yimosi kaka yidi, Tata, niandi wuvanga bima bioso ayi beto tulembo zingi mu diambu diandi. Ayi Pfumu yimosi kaka yidi, Yesu-Klisto. Bima bioso bivangulu mu niandi ayi beto tuidi mu niandi.

⁷ Muaki baboso basi nzayilu ko. Vayi bankaka bu bayuku sambilanga bitumba nate buabu, beti dianga zimbizi ziozi zintambukungu kuidi bitumba. Mayindu ma mintima miawu bu madi malebakana, buna makubamonisanga ti bavodidi masumu.

⁸ Luzaba mboti ti bidia bilendi kutufuanisa va meso ma Nzambi ko. Enati tukadi dia kadi kima buna tulendi kambu kima ko, enati tudidi, kadi kima tulendi baka ko va mbata. ⁹ Vayi lukeba mu diambu di kiphuanza kioki kidi yeno ; kibika ba ditadi dimbuminina minlebukila thutu.

¹⁰ Bila enati mutu wumueni “ngeyo mutu widi nzayilu” buna vuendi mu nzo Nzambi yi bitumba, keti buna mayindu ma ntima wu nlebukila wowomamantuma mu dia zimbizi zitambuku kuidi bitumba ? ¹¹ Mu diambu di nzayilu aku, khomba yoyo yilebakana, yoyi Klisto kafuila

va dikulusi, makazimbala. ¹² Bu lumvolanga bobo masumu kuidi bakhomba ayi bu lulembo luekanga mintima mi minlebukila, luzaba mboti ti kuidi niandi veka Klisto lulembo volanga masumu.

¹³ Diawu enati bidia ndilenda dia bilenda buisa khomb'ama mu masumu, buna ndilendi buela bidianga ko mu diambu ndibika ba diluaku dimbuila khomb'ama mu masumu.

9

Polo wumanga minsua miandi.

¹ A buevi, ndisi phuanza ko e ? Ndisi mvuala ko e ? Ndisia mona Pfumu eto Yesu Klisto ko e ? Beno ndisia lubuta mu kisalu kiama mu Pfumu ko e ? ² Enati kuidi bankaka ndisi mvuala ko vayi kuidi beno ndidi mvuala bila beno luidi dimbu ki kimvuala kiama mu Pfumu.

³ Wowo mvutu pheni kuidi batu bobo bakumfundanga.

⁴ A buevi, tuisi ko minsua mu dia ayi mu nua e ? ⁵ Tuisi ko minsua mu kibanga va kimosi ayi nketo wuzebi Klisto, banga bu nsilanga bamvuala bankaka, bakhomba zi Pfumu ayi Piela e ? ⁶ Buna Balinabasi ayi minu, beto kaka tubeki minsua mu sala mu diambu di tukizingisanga e ?

⁷ Disodi mbi dinsalanga kisalu ki kisodi vayi dikukifutanga niandi veka e ? Nani wulenda kuna ndima yi vinu vayi kadianga ko makundi madi muna ? Nani wuntuidilanga nkangu wu zingombi vayi kanuanga ko miliki mi nkangu beni e ? ⁸ Mu kimutu ndintubila mambu mama e ? Voti Mina miyolukilanga ko mambu beni ? ⁹ Bila mu Mina mi Moyize musonama : *Wulendi kanga munu wu*

ngombi ko yimfundumunanga makundi. A buevi, Nzambi wulenda bela zingombi mayindu e ? ¹⁰ Keti mu diambu dieto katubila bobo ? Bila mambu momo masonimina mu diambu dieto. Mutu wunkunanga zitsola kafueti sala mu diana dioso, ayi woso wumfundumunanga makundi kafueti ba ayi diana di tambula kuku.

¹¹ Enati tukuna makundi ma kiphevi mu beno, buna buevi, dieka diambu dinneni ti tutambudi bima bieno bi kinsuni e ? ¹² Enati bankaka babeki minsua miomi mu beno, buna beto katulutidi ko e ? Vayi tusia sadila ko minsua beni ; tunkanga ntima mu mambu moso muingi tubika tula diambu dilenda kakidila nsamu wumboti wu Klisto. ¹³ Luisi zaba ko ti batu bobo bansadilanga mu nzo Nzambi bambakanga bidia biawu muna nzo Nzambi e ? Ayi bobo bansadilanga va ntala* bambonganga ndambu mu makaba momo bantambikanga vana ntala. ¹⁴ Bobuawu, Pfumu wuvana thumunu ti bobo bansamunanga Nsamu Wumbotibazingilanga mu nsamu wumboti.

¹⁵ Vayi minu ndisia sadila kadi diambu dimosi ko mu mambu momo ayi ndisi sonika ko bobo mu diambu luvanga buawu mu diambu diama bila bulutidimboti kuidi minu mu fua ayi mu mona mutu wu mvonda nkembo ama. ¹⁶ Bila enati ndilembo samuna Nsamu Wumboti buna vasiko diambu diodi ndikukiniemisina bila yidi thumunu nditambula mu kingolo. Ayi mabienga kuidi minu enati ndikadi samuna Nsamu Wumboti.

* **9:13** 9.13 Ntala : Yawu meza banganga Nzambi baba yokilanga makaba.

¹⁷ Enati mu luzolo luama veka ndinsadila mawu buna mfutu widi yama. Vayi enati luisi mu luzolo luama ko buna ndilembo sadi mu diambu di kosalu kioki nditambula. ¹⁸ Buna mfutu mbi widi yama? Mfunu'ama widi mu longa, mu kambu futu, Nsamu wu Klisto wundilonganga mu diambu ndibika sadila minsua miama mu Nsamu Wumboti.

¹⁹ Bila minu bu ndidi mutu wu kiphuanza va meso ma batu boso, vayi ndikituka mvika wu batu boso muingi ndibaka bu natina bawombo kuidi Yesu Klisto.

²⁰ Kuidi Bayuda, ndieka banga Nyuda muingi ndibaka Bayuda. Kuidi batu bobo badi ku tsi Mina, ndieka banga mutu widi ku tsi mina; ka diambu ko ndisi ku tsi mina ko muingi ndibaka bobo badi ku tsi mina.

²¹ Kuidi batu bobo bakambulu zaba mina ndieka banga mutu wukambulu zaba Mina muingi ndibaka bu natina kuidi Klisto bobo bakambulu zaba Mina, ka diambu ko ndisi kambu zaba Mina mi Nzambi ko vayi ndidi ku tsi Mina mi Klisto.

²² Kuidi bawu badi batu balebakana, minu ndieka mutu wulebakana muingi ndibaka batu balebakana. Kuidi batu boso ndiyikidi banga bima bioso muingi ndibaka bu vukisila bankaka.

²³ Ndimvanganga mambu moso mu diambu di Nsamu Wumboti muingi mamvamandiba kithuadi mu wawu.

²⁴ Lusi zaba ko ti batu boso bobo banzawulanga thinu ku nganda bisavu, banzawulanga mu diambu banunga. Ayi wumosi kaka weti tambulangamfutu. Bika beno mamveno luzawula muingi lununga.

²⁵ Batu bobo banzawulanga bakukivanganga minsiku miwombo-wombo. Beti vanganga bobo mu diambu babaka budu ki nkembo kioki kika kizingilanga ko. Vayi beto tueti vanganga bobo mu diambu di baka budu ki nkembo kioki kizingilanga mu zithangu zioso. ²⁶ Diawu bu ndinzawulanga, kadi sia ti mu phamba ; ayi bu ndieti nuananga, ndizubanga zikhomi mu phamba ko banga mutu wunzuba phemo. ²⁷ Vayi minu ndinuanisanga nitu ama ayi ndikuyiyalanga muingi buedi ba ti minu veka ndozolo, bu mbeni longa bankaka.

10

Kifuani ki matingu ma Iseli

¹ Beno bakhomba, mbengi ti lubika zaba ti bakulu beto badiatila ku tsi dituti ayi bawu boso badiatila va mbu ; ² bawu boso babotama mu Moyize mu dituti ayi mu mbu ; ³ baboso badia bidia bimosi bi kiphevi ⁴ ayi baboso banua nduinu yimosi yi kiphevi. Bila banua nlangu wutotukila mu ditadi di Kipheve diodi diba kuba landakananga. Ditadi beni Klisto. ⁵ Vayi Nzambi kasia mona khini ko mu bawombo mu bawu ; diawu bafuila mu dikanga.

⁶ Mambu mama madi bifuani kuidi beto mu diambu tubika zinina mambu mambimbi banga bawu bu bazinina moyo. ⁷ Lubika sambilanga bitumba banga bubela bankaka mu bawu. Banga bu sonimina : *batu bavuanda mu diambu di dia ayi nua bosu bawu boso batelama mu diambu di sakana.*

⁸ Tubika kukiye kula mu kitsuza banga bu vangila bankaka mu bawu. Bunamakumuadi mili tatu yi batu bafua mu lumbu kimosi.

⁹ Tubikanu tota Pfumu banga buvangila bankaka mu bawu, buna mbungi wuba bunga.

¹⁰ Lubika niunguta, banga bu niungutila bankaka mu bawu. Mu bila kioki mbasi yi lufua yiba vonda.

¹¹ Mamoso momo ma babuila madi kifurangi kuida beto. Mambu beni masonoko mu kutulubula, beto tulembo zingi mu thangu yi tsuka.
¹² Diawu woso mutu wumbanza ti widi wutelama kakeba kedi bua.

¹³ Ziphukumunu zioso zibuila batu ziba ziphukumunu ziozi batu boso balenda nunga. Vayi Nzambi widi wukuikama, kalendi tala ko ti phukumunu yiluviatukila ngolo. Vayi phukumunu bu yizidi, niandi kafuete kuluvana diluaku di lufuete totukila muingi lubaka bu vibidila yawu.

Kadi sambilanga bitumba

¹⁴ Diawu bakundi bama ba luzolo, lutina sambilanga bitumba. ¹⁵ Minu ndinyoluka kuida batu badi banga batu badiela, diawu luzenga beno veka mu momo ma ndilembo tubi. ¹⁶ “Mbungu yi lusakumunu” yi tunsakumunanga yisi kithuadi ayi mengama Klisto ko e ? Dhipha diodi tuete bukunanga, disi kithuadi, ki nitu yi Klisto ko e ? ¹⁷ Bila dipha dimosi didi vayi beto tuidi bawombo, tuidi nitu yimosi bila beto boso buete kabananga dipha dimosi kaka.

18 Lutala Iseli, mu kinsuni, bobo bandianga makaba, basi mu kithuadi ayi ntala* ko e ?

19 Mbi thidi tuba ? Kani kima kioki kitambuku kuidi tumba mfunu kidi ? Kani tumba beni mfunu kidi e ? 20 Nana. Vayi makaba momo Bapakanu bantambikanga, bantambikanga mawu kuidi eipheve zimbimbi, vayi bika kuidi Nzambi. Mbengi ti luba kithuadi ayi ziphevi zimbimbi.

21 Lulendi ko nua mu mbungu yi Pfumu ayi mu mbungu yi ziphevi zimbimbi. Lulendi ko dia va meza yi Pfumu ayi va meza yi ziphevi zimbimbi.

22 Voti tutidi soka kiphala ki Nzambi e ? A buevi, beto tulutidi ngolo ayi niandi ?

Luvanga mamoso mu diambu di nkembo wu Nzambi

23 “Minsua midi mu mambu moso”. Muaki mambu moso masi mfunu ko. Voti minsua midi mu mambu moso vayi mambu moso matunganga ko.

24 Mutu kabika tombanga mamboti mandi veka vayi bika kadika mutu katomba mamboti ma ndiandi.

25 Ludia bima bioso bintekosongo ku zandu, mu kambu yamisa mayindu ma ntima. 26 Bila Pfumu niandi vuidi ntoto ayi bima bioso bidi muawu.

27 Enati mutu wukambu wilukila wulutumisini mu dia ayi enati lutidi kuenda buna ludia bibio bakulutudila mu kambu yamisa mayindu ma mintima mieno. 28 Vayi enati mutu wulukembi ti : “biabi bidi bitambuku” buna lubika ku bidia mu diambu di mutu wowo wululubudi ayi mu kambu

* **10:18** 10.18 Ntala : voti kuma : yawu meza banganga Nzambi zinyokilanga makaba. Tala I Kol 9.13.

yamisa mayindu ma ntima. ²⁹ Ndikadi yolukila mayindu maku ma ntima vayi mayindu ma mutu wunkaka. Bila mbi mayindu ma ntima ma mutu wunkaka mafuete sambisila kiphuanza kiana ?

³⁰ Enati ndimvutula matondo bu ndindianga buna bila mbi mfueti tubudulu mu diambu di bidia bi ndimvutudilanga matondo e ?

³¹ Diawu banza ti dia lundia, nua lu nua voti dioso kuandi diambu lumvanga, luvanga diawu mu diambu di nkembo wu Nzambi.

³² Lubika kituka diluaku di mbuminina batu thutu, buba kuidi Bayuda, kuidi Bapakanu voti kuidi dibundu di Nzambi. ³³ Banga minu bu ndieti vanganga. Ndintulanga ngolo mu monisa batu boso khini, mu mambu moso, mu kambu tombanga mamboti mama vekavayi mamboti ma bawombo mu diambu bavuka.

11

¹ Bika lutsokudila, banga minu mamvama bu ndieti sokudila Klisto.

LUZINGU MU DIBUNDU

Bakala ayi nketo mu Nzo yi Nzambi

² Ndikuluniemisanga bu lukuthebukilanga moyo mu mambu moso ayi bu lunkebanga malongi banga bu ndilulongila mawu.

³ Vayi thidi luzaba ti : Klisto niandi Pfumu yi kadika bakala, bosu bakala niandi pfumu yi nketo ; ayi Nzambi niandi Pfumu yi Klisto. ⁴ Diawu dioso bakala wulembo sambila voti wulembo bikula ayi ntu wufutubuna vuezidi Pfumu'andi. ⁵ Vayi woso nketo wulembo sambila voti bikula ayi ntu wukambu fuku, buna vuezidi pfumu andi bila dedikini ayi nketo widi dikungulu. ⁶ Enati nketo

kasi ko ntu wufuku, buna bika bamvuka zitsuki. Vayi enati tsoni kuidi nketo muba zitsuki zivuku voti muba dikungulu buna bika kafuka ntu andi.

⁷ Vayi bakala, kalendi fuka ntu ko, bila bakala niandi mfikula ayi nkembo wu Nzambi. Vayi nketo niandi nkembo wu bakala. ⁸ Bila bakala kasia bongo mu nketo ko vayi nketo niandi wubongo mu bakala ; ⁹ ayi bakala kasia vangu mu diambu di nketo ko vayi nketo niandi wuvangu mu diambu di bakala. ¹⁰ Diawu nketo, mu diambu di zimbasi, kafueti ba ayi dimbu ki lulendo va ntu andi. ¹¹ Muaki mu Pfumu, nketo kalendi zinga kambu bakala ko ayi bakala kalendi zinga kambu nketo ko. ¹² Bila banga nketo bu kabongo mu bakala, buawu bobo bakala kabutukila mu nketo vayi bima bioso bimbongongo mu Nzambi.

¹³ Luzenga beno veka ? Didi kuandi diambu di mboti ti nketo kasambila Nzambi ayi ntu wukambu fuku e ? ¹⁴ Bila khadulu yi kimutu yikululonga ti diambu di tsoni kuidi bakala mu ba zitsuki zikula e ? ¹⁵ Vayi enati nketo widi ayi zitsuki zikula buna widi nkembo kuidi niandi. Bila bamvana zitsuki zikula mu diambu di kukifuka.

¹⁶ Enati mutu tidi finda ziphaka ; beto tuisi ko kifu kioki ayi mabundu ma Nzambi masi ko kifu kioki.

Bidia bi Pfumu

¹⁷ Mu mambu mama ndieka sonika, ndikadi kuluniemisa bila bu lueti kutakananga, kadi sia ti mu diambu di mamboti meno vayi lueti ku kibivisanga.

¹⁸ Bila va theti, ndilembo wanga ti zikhabunu zidi va khatitsik'enobu lueti kutakananga mu

zikhutukunu zieno mu dibundu. Ayi nguilukidi fi-
oti ¹⁹ bila mu beno mufueta ba makabu mavasuka
mu diambu di bobo badi bakuikama bamonika
mu beno.

²⁰ Bu lunkutakananga va kimosi yisi ko ti
bidia bi Pfumu lundianga. ²¹ Bila bu lundianga,
kadika mutu wunuaninanga mu dia bidia biandi-
veka. Diawu wunkaka wulembo moni nzala, vayi
wunkaka kololo.

²² A buevi, luisi ko zinzo mu lulenda dila ayi
nuina e ? Voti lueta lenzanga dibundu di Nzambi
voti lueta fuisanga tsoni bobo bakambulu kadi
kima e ?

Mbi mfueta ku lukamba e ? Mfueta kulu-
niemisa e ? Mu diodi ndilendi ku luniemisa ko.
²³ Bila mambu momo nditambula kudi Pfumu
mawu ndilulonga : mu builu bu kayekolo, Pfumu
Yesu wubonga dipha, ²⁴ bu kavutula matondo,
wubukuna diawu ayi wutuba : “Yayi yawu nitu
ama, yitambuku mu diambu dieno ; lusianga
bobo mu kumbanzanga”. ²⁵ Bobuawu bu bamana
dia, wubonga mbungu ayi wutuba : “mbungu yayi
yawu Nguizani yimona mu menga mama. Kadika
khumbu luela yinua, lusianga bobo mu kumban-
zanga.” ²⁶ Bila kadika khumbu luela dianga dipha
diadi ayi luela nuanga mbungu yayi, buna lun-
yamikisanga lufua lu Pfumu nate kela kuiza.

²⁷ Diawu woso mutu wela dia dipha ayi wela
nua mbungu yi Pfumu mu kambu fuana, wela
vola nkanu mu nitu ayi mu menga ma Pfumu.

²⁸ Diawu bika kadika mutu kakifiongunina niandi
veka, buna bosi kadia dipha ayi kanua mbungu.

²⁹ Bila woso mutu didi dipha ayi nuini mbungu
mu kambu banzila nitu yi Pfumu buna didi ayi

nuini nzengolo mu diambu diandi veka. ³⁰ Diawu minlebukila mididi miwombo mu beno ayi bambevo bawombo ayi bawombo bankaka mu beno bafua. ³¹ Enati tueti kukifionguninanga beto veka, nganu tulendi sambusu ko. ³² Vayi bu tueti sambusungu buna tueti bakanga thumbudulu kuidi Pfumu muingi tubika ba zengolo nkanu va kimosi ayi basi ntoto.

³³ Diawu bakhomba ziama, bu lunkutakananga mu dia ; bika luvingananga. ³⁴ Enati mutu wumosi wulembo moni nzala, bika kadia ku nzo'andi mu diambu lubika ba sambusu bu lunkutakananga. Mu diambu di mambu mankaka, ndiela madedikisa bu ndiela kuiza kuidi beno.

12

Makaba ma Pheve

¹ A bakhomba, mbengi ti lubika zaba phila yididi mu makaba ma Pheve.

² Beno luzebi ti bu luba Bapakanu, lunatu muidi bitumba bikambulumbembo boso bu lutuadusulu. ³ Diawu ndikuluzabikisila ti kuisi ko mutu, wuntuadusungu kuidi Pheve yi Nzambi, wulenda tuba : “Bika Yesu kasingu” ayi kuisi ko mutu wulenda tuba : “Pfumu Yesu” enati kasi tuadusu kuidi Pheve Yinlongo ko.

⁴ Makaba madi ma phila mu phila vayi Pheve yidi yimosi kuandi. ⁵ Bisalu bidi bi phila mu phila vayi Pfumu yidi yimosi kuandi. ⁶ Mavanga madi ma phila mu phila vayi Nzambi yidi kuandi yimosi ; yimvanganga mamoso mu baboso.

⁷ Vayi kadika mutu wutambula makaba ma Pheve Yinlongo mu diambu di mfunu wu batu

boso. ⁸ Kuidi wunkaka, Pheve yivana dikaba di tuba mambu manduenga ; kuidi wunkaka, Pheve yivana mambu ma diela. ⁹ Yo yawu Pheve yivana kuidi wunkaka minu ayi kuidi wunkaka dikaba di belusila bimbevo. ¹⁰ Wunkaka wutambula dikaba di vangilanga bikumu ; wunkaka dikaba di bikudila ; wunkaka dikaba di suasisila ziphevi ; wunkaka dikaba di tubila zimbembo ziphila mu phila ayi wunkaka dikaba di sudikisila zimbe-mbo beni. ¹¹ Vayi Pheve yimosi ayi yawu kaka yimvanganga mambu moso mama ; yimvananga kuidi kadika mutu dikaba diviakana ayi boso bu yizodidi.

¹² Nitu yidi yimosi vayi yidi ayi binama biwombo. Binama bioso bi nitu, ka diambu ko bidi biwombo, bidi nitu yimosi kaka. Bobo buididi Klisto. ¹³ Bila beto boso mu Pheve yimosi tubotimina mu diambu tuba nitu yimosi. Tuba Bayuda voti basi Ngelese, bavika voti batu badi mu kiphuanza, mu Pheve yimosi kaka tunuina.

¹⁴ Nitu yisi nama kimosi kaka ko vayi yibeki binama biwombo. ¹⁵ Enati kulu kutubidi : “Sumbu ndisi koko ko, diawu ndisi mu nituko.” Buna diawu diodi kasi mu nitu ko e ? ¹⁶ Enati dikutu ditubidi : “sumbu ndisi dieso ko diawu ndisi mu nitu ko.” Buna diawu diodi kasi ko mu nitu e ? ¹⁷ Enati dieso diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila e ? Enati dikutu diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila tsudi ? ¹⁸ Vayi Nzambi wutula kadika nama mu nitu yi mutu boso bu katila niandi veka. ¹⁹ Enati binama bioso bidi kaka nama kimosi nganu buevi bulenda bela nitu e ?

²⁰ Vayi binama bidi biwombo ayi nitu yidi yimosi kaka. ²¹ Diawu dieso dilendi ko kamba koko ti : “Ndisi kuvua mfunu ko.” Ntu mamvandi kalendi kamba malu ko ti : “Ndisi kuluvua mfunu ko”. ²² Binama biobi bieti monikanga ti bidi bilebakana biawu mamvawu mfunu bidi. ²³ Binama biobi bitumbanzilanga ti bikinzukungu buwombo ko. Biawu tueti luta kinzika. Binama biobi bimmonikanga bi tsoni, biawu tueti luta vuika ²⁴ Binama biobi bikambu monikanga bi tsoni bisi ko mfunu mu vuiku. Nzambi wukubika binama ayi wuvana nzitusu wuwombo kuidi binama biobi bikambulu nzitusu ²⁵ muingi nitu yibika vasuka ayi mu diambu di kadika nama kabelanga ndiandi nama mayindu mamboti.

²⁶ Enati nama kimosi kilembo moni phasi, buna binama bioso bilembo moni phasi va kimosi ; ayi enati nama kimosi kitambudi nzitusu buna binama bioso bilembo moni khini va kimosi. ²⁷ Beno boso luidi nitu yi Klisto ayi kadika mutu mu beno widi nama mu nitu beni.

²⁸ Diawu Nzambi katudila mu Dibundu : va theti bamvuala ; va muadi mimbikudi ; va ntatu minlongi mi mina. Bosi batu bobo badi dikaba di vanganga bikumu, bobo badi dikaba di belusanga bambevo, bobo bansadisanga badiawu, bobo badi dikaba di tuadisanga badiawu mu dibundu ayi bobo badi dikaba di yolukanga zimbembo zi phila mu phila. ²⁹ Buna batu boso badi bamvuala e ? Batu boso badi mimbikudie e ? Batu boso badi minlongi e ? Baboso babeki dikaba di vangilanga bikumu e ? ³⁰ Batu boso babeki dikaba di belusila bambevo e ? Baboso babeki dikaba di yolukila zimbembo zi phila mu phila e ?

Batu bosu babeki dikaba di sudikisila zimbembo zi phila mu phila e ? ³¹ Lutomba makaba malutidi mfunu. Vayi thidi kulumonisa nzila yilutidi mu mboti.

13

Luzolo

¹ Enati ndilembo tubi zimbembo zi batu ayi enati ndilembo tubi zimbembo zi zimbasi, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndieka banga tulumbeta* yinsiku voti simbala† kintuba biyoko biphamba.

² Enati dikaba di bikula didi yama, enati mbeki diela di zabila matsueki moso, enati ndilenda baka nzayilu yoso voti mbeki minu kilenda nanguna miongo ayi kumitula va buangu kinkaka, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndidi kaka mutu wuphamba.

³ Enati ndilenda kabula bima biama bioso kuidi minsukami ayi enati ndiekudi nitu ama mu yoko ku mbazu vayi enati ndisi ko luzolo, buna mamoso momo masi mfunu ko.

⁴ Luzolo luzebi vibidila, lufulukidi mu mamboti. Luzolo luzininanga ko. Luzolo lukukiniemisanga ko ; luisi lunangu ko, ⁵ luzolo luvanganga makambulu fuana ko, lutombanga ko mamboti mandi veka, lufueminanga bankaka ko ; luyindudilanga batu mambu mambimbi ko. ⁶ Luzolo lumonanga khini ko mu mambu makambulu ma busonga vayi lummonangakhini mu mambu ma kiedika.

* **13:1** 13.1 Minsekudi minkaka minyolukila tulumbeta va buangu ki tulumbeta. † **13:1** 13.1 Simbala : kidi siku ki miziki, kidedakani banga zitapu.

⁷ Luzolo lunlemvukilanga mambu moso mam-bimbi, luzebi wilukila mambu moso ; luntulanga diana mu mambu moso ayi luzebi vibidila mu mambu moso.

⁸ Luzolo lulendi suka ko. Zimbikudulu ziela suka, dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila diela suka ayi dikaba di nzayilu diela suka.

⁹ Bila ndambu kaka tuzebi ayi ndambu kaka tueti bikula.

¹⁰ Vayi momo mafuana bu mela kuiza, momo madi ma ndambu mela zimbala.

¹¹ Bu ndiba muana lezi, ndiba tubanga banga muana lezi, ndiba yindulanga ayi ndiba banzanga banga muana lezi ; vayi bu ndiyonzuka, ndimama zimbikisa mamo maba yama ma kimuana lezi.

¹² Buabu tulembo moni banga bu tuntadilanga mu lumueno ayi tukadimona bu mboti, vayi vadi lumbu tuela mona bumboti. Buabu ndambu kaka nzebi vayi vadi lumbu ndiela zaba bumboti banga phila Nzambi kanzabidi.

¹³ Mambu matatu manzingilanga : minu, diana ayi luzolo vayi diambu di lutidi mfunu mu mambu mama : Luzolo.

14

Dikaba di bikula ayi di tuba zimbembo zi phila mu phila

¹ Luluta tomba luzolo, lulumba diaka makaba ma Pheve. Vayi mboti luluta tomba dikaba di bikula. ² Mutu wowo widi dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila, kuidi Nzambi kantuba vayi bika kuidi batu. Kadi mutu kalendi kunsudika ko ; vayi mu Pheve wulembo tubi mambu mat-sueki. ³ Vayi mutu wowo wumbikulanga kuidi

batu kantuba, wunkindisanga minu kiawu, wuntunganga batu ayi wukubabombanga. ⁴ Mutu wowo wuntubanga zimbembo zi phila mu phila wukukikindisanga niandi veka. Vayi mutu wowo wumbikulanga, wukudisanga dibundu mu minu. ⁵ Thidi ti beno boso luba ayi dikaba di tubanga zimbembo zi phila mu phila vayi ndutidi zola ti beno babo lubikula. Dikaba di bikula dilutidi mfunu ayi dikaba dituba zimbembo zi phila mu phila. Muaki dikaba beni dimbanga mfunu enati mutu wowo wuntuba wulenda sudikisa mambu momo makatubidi mu diambu dibundu ditungu.

⁶ Diawu bakhomba, enati ndizidi kuidi beno ayi ndikuluyolukila mu zimbembo zi phila mu phila, buna ndandu mbi lulenda baka mu minu enati ndikadi kuluyolukila mu mambu momo Nzambi kalembo mbonisa voti mu mambu ma diela, voti mu mambu ma mbikudulu voti mu mambu ma ndongolo ?

⁷ Tubonga kifurangi ki bisiku bi miziki bikambuluzingu, banga flute votingitale. Enati bitotulanga ko ningu wuviakana, buna buevi tulenda zabilamambu momo malembo siku mu flute voti mu ngitale ? ⁸ Voti enati tulumbeta* yitotulanga ko ningu wunwakana bumboti, buna nani wulenda kubama mu kuenda nuana mvita e ? ⁹ Bobuawu kuidi beno. Enati lunyolukila mu zimbembo zi phila mu phila buna buevi balenda zabila mambu momo lutidi tuba bu lulembo totula mambu mankambu wakana bumboti e ?

¹⁰ Zimbembo bawombo zidi va ntoto wawu, ayi zidi ziviakana, vayi kadi mbembo yimosi mu

* **14:8** 14.8 Minsekudi minkaka minyolukila tulumbeta va buangu ki tulumbeta.

zizioso yikambulu mfunu. ¹¹ Vayi kuidi minu, enati ndikadi zaba mbembo yoyo yi balembo khambila mambu, buna mutu wowo wuntuba mbembo beni weka nzenza kuidi minu ayi minu mamvama ndidi nzenza kuidi niandi. ¹² Bu luidi phuila mu baka makaba ma Pheve Yinlongo, lumatombanga buwombo vayi lumatombila mu diambu makudisa Dibundu mu minu.

¹³ Diawu enati mutu beki dikaba di tuba mu mbembo yikambu zabakana, bika kasambila mu diambu kabaka dikaba di sudikisila mambu momo katubidi. ¹⁴ Bila, enati ndinsambila mu mbembo yikambu zabakana, buna Pheve ama kaka yidi mu lusambulu vayi diela diama dikadi baka kadi kima. ¹⁵ Mbi mfueti vanga? Ndiela sambilanga mu Pheve ama vayi ndielasambilanga diaka mu diela diama. Ndiela yimbidilanga Nzambi mu Phevevayi ndiela yimbidila diaka mu diela diama. ¹⁶ Enati wulembo vutudila Nzambi matondo mu Pheve kaka, buna buevi mutu, widi mu dibundu, wukambu longa kalenda vutudila “Ameni” mu lusambulu luaku lu mvutudulu matondo e? Bila kakadi sudika mambu momo wulembo tubi. ¹⁷ Banza ti lusambulu lumvutudulu matondo kuidi Nzambi luidi lumboti, vayi wunkaka kakadi kula mu minu.

¹⁸ Ndimvutulanga matondo mawombo kuidi Nzambi, bila ndiluviokidi beno boso mu tuba zimbembo zikambulu zabakana. ¹⁹ Vayi mu lukutukunu, ndinzolanga kuwombo tuba mambu matanu malenda sudika batu boso, mu diambu di longa bankaka ayi mu tuba kumi di mili di mambu mu mbembo yikambu zabakana.

²⁰ Zikhomba, lubika ba banga bana balezi mu

diela dieno vayi lukituka bana balezi mu van-ganga mambu mambimbi ; vayi luba bakulutu mu diela dieno.

²¹ Masonama mu mina ti :

Pfumu wutuba ti :

ndiela yolukila batu baba

mu zimbembo zinkaka

mu miunu mi banzenza,

ka diambu ko bobo balendi kunguilukila ko.

²² Diawu dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila didi dimbu mu diambu di bawu bakambu wilukila vayi disi dimbu ko kuidi bawu baw-ilukila. Vayi dikaba di bikula didi dimbu kuidi bawu bawilukila vayi disi dimbu ko kuidi bawu bakambu wilukila.

²³ Enati dibundu dioso dikutikini va kimosi ayi batu boso beka tuba zimbembo zi phila mu phila vayi zimbukila batu bakambu longa voti bakambu wilukila bakotidi, keti buna siba banzila ti beno babo lumeni lawuka e ? ²⁴ Vayi enati batu boso balembo bikula, mutu wukambu wilukila voti wukambu longa bu kakotidi buna maka ki-mona mutu wu masumu ayi mayindu mandi ma ntima mama nsambisa. ²⁵ Matsueki ma ntim'andi mela totolo va nganda. Buna wela fukama, wela yinika zizi kiandi mu kembisa Nzambi ayi wela tuba : “Bukiedika Nzambi widi yeno.”

Mambu mafueti sadulu mu thangu lusambulu

²⁶ Zikhomba, mbi bivanga e ? Bu lunkutakananga, wumosi makayimbila, wunkaka makalonga, wunkaka maka tuba mu zimbembo zi phila mu phila, wunkaka maka tuba mambu kasongolo, wunkaka sudikisa zimbembo

zi philamu phila. Bika mambu moso momo maba mu diambu di thungulu yi dibundu. ²⁷ Enati batu balembo tubi mu mbembo yi nzenza, baba batu buadi vayi babika vioka batatu, ayi bika kadika mutu katuba mu yandi thangu ayi bulutidi mboti vaba mutu wulenda sudikisa mambu malembo yoloko. ²⁸ Vayi enati vasi ko mutu wulenda sudikisa mambu malembo tubu buna bulutidi fuana kuidi mutu widi dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila mu dimbama mu dibundu. Bika katuba mu diambu di niandi veka ayi mu diambu di Nzambi.

²⁹ Mu diambu di mimbikudi, bika batu buadi voti batu batatu batuba bosu bika bankaka bafiongunina.

³⁰ Enati mutu wunkaka widi mu lukutukunu songolo mambu mu thangu mutu wunkaka kalembo tubi, buna bika mutu wowo wutheti kadimbama. ³¹ Bila beno bosu lulenda kueno bikula kadika mutu mu yandi thangumuingi batu bosu balonguka ayi bakindusu. ³² Bila mimbikudi minyadilanga ziphevi zi mimbikudi.

³³ Bila Nzambi kasi Nzambi yi divunzi ko vayi Nzambi yi ndembama. Banga buididi mu mabundu moso ma banlongo, ³⁴ bika baketo badimbama mu zikhutukunu. Bila basi ko min-sua miyolukila vayi bafueta tumama banga bueti tubila Mina. ³⁵ Enati batidi longuka, bika bayuvula babakala bawu mu zinzo ziauwu ; bila didi diambu di tsoni kuidi nketo mu tuba mu lukutukunu.

³⁶ Kuidi beno kutotukila mambu ma Nzambi ? Voti kuidi beno kaka mayiza e ? ³⁷ Enati mutu wulembo yindula ti widi mbikudi voti weti diatusu kuidi Pheve, buna bika kazaba ti mambu

mama tsonikini madi thumunu yi niandi veka Pfumu. ³⁸ Vayi enati mutu kasi zaba mawu ko ; buna bika kabika kuandi zaba mawu.

³⁹ Diawu bakhomba lunuanina dikaba di bikula ayi kadi kandika dikaba di yoluka zimbembo zi phila mu phila. ⁴⁰ Vayi bika mambu moso mavangimina mu lukinzu, ayi mu kambu divunzi.

MAMBU MU DIAMBU DI MFULUKULU

15

Minu kieta vukisa

¹ Zikhomba, ndikulu zabikisa ti Nsamu Wumboti wundilulonga, wowo lutambula ayi wowo luidi bakangama ; ² mu wawo lumvukila enati lulundidi wawu banga bu ndilulongila ; vayi enati buawu ko, buna mu phamba kuandi luwilukila.

³ Bila, va theti minu, ndilulonga mambu momo minu veka nditambula : Klisto wufua mu diambu di masumu meto, banga busonimina mu Masonoko. ⁴ Niandi wuziku vayi wufulukusu mu lumbu kintatu, banga buididi masonoko.

⁵ Wumonika kuidi Piela, bosi wumonika kuidi kumi ayi bamvuala buadi. ⁶ Bosi wumonika kuidi zikhama zi tanu zi bakhomba mu khumbu yimosi ; bawombo mu bawu bammona bakidi zingi nate buabu, vayi ndambu mu bawu bafua. ⁷ Bosi wumonika diaka kuidi Zaki ayi ku mbusa wumonika kuidi bamvuala boso. ⁸ Bosi kunzimunina bawu boso wumonika kuidi minu, minu ndiba bangamuana wusuluka. ⁹ Bila minu ndutidi keva mu bamvuala boso ayi ndisi fuana ko mu tedolo mvuala bila ndiyamisa Dibundu di Nzambi. ¹⁰ Vayi mu nlemvo wu Nzambi ; ndidi

buabu mu phila yi ndididi, ayi nlemvo wowo mu minu wisi wuphamba ko bila mu bamvuala boso minu ndiluta sala. Vayi mu kiedika minu'ama ko ndisala vayi nlemvo wu Nzambi wowo widi mu minu. ¹¹ Buba minu voti bawu, buawu bobo tulongila ayi buabu luwilukila.

Bukiedika Klisto wufuluka

¹² Enati beta longa ti Klisto wufulukusu mu bafua, vayi buna bilambi batu bankaka mu beno balembo tubila ti kuisi ko mfulukulu yi bafua ?

¹³ Bila enati kuisi ko mfulukulu yi bafua, buna Klisto mamvandi kasi fulukusu ko mu bafua.

¹⁴ Enati Klisto kasi fulukusu mu bafua ko, buna malongi meto madi maphamba ayi minu kieno kidi kiphamba.

¹⁵ Buna tueka monika ti tuidi bambangi ba luvunu zi Nzambi bila beto tutelimina Nzambi kimbangi ti niandi wufulukisa Klisto mu bafua ; mutu wowo kakambu kuandi fulukisa enati bukiedika bafua balendi fuluka ko. ¹⁶ Bila enati bafua balendi fuluka ko buna Klisto mamvandi kasi fulukusu ko.

¹⁷ Enati Klisto kasi fulukusu ko buna minu kieno kidi kiphamba ayi buna lukidi mu masumu meno.

¹⁸ Ayi buna bobo bafuila mu Klisto batumbu zim-bala. ¹⁹ Ayi enati diana dieto mu Klisto didi kaka mu diambu di luzingu lualu, buna beto tulutidi batu ba kiadi mu batu boso.

²⁰ Vayi bukiedika, Klisto wufulukusu mu bafua ayi niandi mutu wutheti mu batu boso bafua.

²¹ Bila banga lufua bu luyizila mu mutu wumosi buawu bobo diakamfulukulu mu bafua yiyizila mu mutu wumosi. ²² Bila batu boso beti fuila mu

diambu di Adami, buawu bobo batu bosobela zingala mu diambu di Klisto. ²³ Vayi kadika mutu mu yandi thangu : Klisto niandi wutheti mu fuluka mu babo ; bosu batu bobo bavuiwulu kuidi Klisto mu thangu niandi kela kuiza. ²⁴ Buna bosu ku tsuka mu thangu Klisto kela vutula Kipfumu kuidi Nzambi Tata, bu kela mana bivisa bipfumu bioso, lulendo loso ayi zingolo zioso.

²⁵ Bila kafueta kaka yala nate kela tula bambeni bandi zioso ku tsi bitambi biandi. ²⁶ Lufua lueta ba mbeni yi tsuka mu bungu. ²⁷ Bila : *Nzambi wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi. Vayi mu thangu masonoko mantuba ti bima bioso bidi ku tsi bitambi biandi, buna diodi dilembo monika ti botula kaka mutu wowo wumvana lulendo beni.* ²⁸ Vayi mu thangu bima bioso bieta tulu ku tsi bitambi biandi, buna Muana mamvandi weta ba ku tsi minsua mi mutu wowo wumvana lulendolu yadila bima bioso muingi Nzambi kaba bibioso mu batu bosu.

²⁹ Buna mbi bela vanga bobo bambotokolongo mu diambu di bafua enati bukiedika bafua balendi fuluka ko e ? Buna bila mbi beti botokolongo mu diambu di bafua e ?

³⁰ Bosu beto veka, bila mbi tunkadilanga ku tsi tsisi yi lufua mu zithangu zioso ? ³¹ Kadika lumbu minu ndimfikamanga lufua. Ndilukembi buawu beno bakhomba mu diambu di nkembo wowo widi yama mu diambu di kimalu ki Klisto Yesu, Pfumu eto. ³² Enati mu kimutu kaka ndinuanisina bibulu bi tsisi ku Efeso, buna ndandu mbi mbeki ? Enati bafua balendi fuluka ko, buna bulutidi mboti “Tudia ayi tunua, bila mbazi tufuidi kueto”. ³³ Lubika vunuka bila kikundi kimbimbi kimbivisanga bifu bimboti. ³⁴ Luvutukila

mayindu meno mamboti, bikanu vola masumu !
Ndintubila bobo mu diambu di kulufuisa tsoni
bila bankaka mu beno, balembo zingi banga ti
basi zaba Nzambi ko.

Nitu yi fuluka

³⁵ Vayi mutu wulenda yuvula : lunitu mbi luela
fulukila batu bafua e ? Phila lunitu mbi bela bela ?

³⁶ O vungisi kio ! Biobi weti kuna bilendi zinga
ko enati bikadi fua. ³⁷ Mu thangu wunkunanga,
kadi sia ti lunitu luela baka kunusu luawu weti
kuna vayi dikundi, dikundi di ble* voti dikundi
di kunusu kinkaka. ³⁸ Niandi veka Nzambi wum-
vananga dikundi beni lunitu boso bu katidilaayi
kadika dikundi dibeki lunitu luandi. ³⁹ Bivangu
bioso binzinga bisi lunitu lumosi ko bila luvi-
akunu luidi ayi lunitu lu batu ayi lu bibulu ; zin-
uni luawu lunkaka ayi zimbizi zi nlangu luawu.

⁴⁰ Zinitu zi diyilu zidi, zinitu zi kintoto zidi vayi
kitoko ki zinitu zi diyilu kidi kiphila yinkaka ayi
kitoko ki zinitu zi kintoto kidi ki phila yinkaka.

⁴¹ Bobuawu thangu beki kuandi kitoko ayi ngondi
beki kuandi kitoko ; zimbuetete zibeki kuawu ki-
toko ayi kitoko ki kadika mbuetete kuidi kuvi-
akana ayi ku mbuetete yinkaka.

⁴² Bobo buela bela mfulukulu yi bafua. Nitu
yeti bola yawuyikununu vayi yimfulukanga mu
kambu buela bola. ⁴³ Yinkunungu mu kambu
nzitusu vayi yimfulukanga mu nkembo ; yinku-
nungu yilebakana vayi yimfulukanga ayi lulendo.

⁴⁴ Yinkunungu nitu yi kimutu, vayi yimfulukanga
nitu yi kiphevi. Enati nitu yi kimutu yidi, buna

* **15:37** 15.37 Ble : didi dikundi didi banga disangu, mu diawu beti
vangila falina.

nitu yi kiphevi yidi. ⁴⁵ Diawu disonimina ti : *Adami, mutu wutheti, wukituka vangu ki moyo vayi Adami di tsuka, dikituka Pheve yivananga luzingu.*

⁴⁶ Bikiphevi bisia ba bitheti ko vayi bi kimutu biawu bieti ba bitheti bosu bi kiphevi biawu binzimuninanga. ⁴⁷ Mutu wutheti wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto vayi “mutuwumuadi” ku Diyilu kaba. ⁴⁸ Boso bubela mutu wu ntoto buawu buididi basi ntoto ; banga bobobuididi mutu wowo wuba ku Diyilu buawu bobo buididi batu baba ku Diyilu. ⁴⁹ Banga bu tunata mfikula yi mutu wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto buawu bobo tuela natina mfikula yi mutu wuba ku diyilu.

⁵⁰ Zikhomba, diambu thidi tuba diawu diadi : nitu yidi nsuni ayi menga yilendi kota ko mu kipfumu ki Nzambi. Biobi bimbolanga bilendi baka buzingila mu zithangu zioso ko.

⁵¹ Tala, ndieka kulukamba ditsueki dimosi : Beto babo tulendi mana fuako, vayi tuela kitulu ⁵² mu kinzimbukila, mu thangu tulumbeta[†] yi tsuka yela wakana. Bila tulumbeta bu yela wakana buna babo bafua bela fuluka mu zinitu ziozi kazibolanga ko vayi beto tuela kitulu. ⁵³ Bila biobi bimbolanga bifueti vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga bifueti vuata biobi kabi-fuanga ko.

⁵⁴ Mu thangu biobi bimbolanga biela vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga biela vuata biobi kabifuanga ko buna mambu mama masonama masundukidi :

[†] **15:52** 15.52 Minsekudi minkaka misonika tulumbeta va buangu ki tulumbeta.

Ndungunu yiminini lufua.

⁵⁵ *A lufua, ndungunu aku kuevi yidi ?*

A lufua, kuevi kuidi ba kiaku ?

⁵⁶ Masumu mawu ba ki lufua vayi zingolo zi masumu mu Mina zieti ba.

⁵⁷ Matondo kuidi Nzambi bila niandi wukutu-vananga ndungunu mu Pfumu eto Yesu Klisto.

⁵⁸ Diawu bakhomba zi luzolo, luba bakinda, lubika nikuka ; Lukiyekula mu sadila Pfumu mu zithangu zioso bila luzebi bumboti ti kisalu ki lunsala mu Pfumu kisi kiphamba ko.

BIUVU BI MPILA MU MPILA

16

Makaba mu diambu di banlongo ku Yelusalemi

¹ Mu matedi zimbongo ziozi zilembo kungu mu diambu di banlongo badi ku Yelusalemi, bika beno mamveno lulandakana banga bu ndikambila Mabundu ma Ngalatiya : ² mu kadika lumbu kitheti ki Sabala, bika kadika mutu ku nzo'andi katula va ndambu zimbongo, boso buididi mbakulu'andi, muingi lubika vingila ndizulu'ama mu khungulu zimbongo. ³ Bu ndiela kuiza, ndiela vana minkanda ayi zithumunu kuidi batu boboluela sobula beno veka ayi ndiela ku bafidisa ayi makaba meno ku Yelusalemi. ⁴ Enati bufueni kuidi minu mu kuenda, buna bela kuenda yama.

Mayindu ma Polo

⁵ Ndiela kuiza kuidi beno minu mana viokila ku Maseduani bila mfueti viokila ku Maseduani. ⁶ Mananga ndiela vuanda yeno ndambu bilumbu voti mananga kuidi beno ndiela viokisila tsungi

yi kiozi kingolo ; muingi luba kutsadisa mu landakana nzil'ama, buba koso ku ndinkuenda.

⁷ Mbengi ti tumonana yeno buabu bu ndimvioka kaka, vayi tsidi diana enati Pfumu tidi, ndiela kala yeno ndambu bilumbu. ⁸ Muaki ndiela vuanda ku Efeso nate mu lumbu ki Pantekoti. ⁹ Bila muelo wunneni banzibudidi mu diambu di sala kisalu kinneneni ayi kimfunu ; ka diambu ko bambeni badi bawombo.

¹⁰ Enati Timote wizidi, luvanga mamu mafueni muingi kabika ba mona boma, bila wunsalanga kisalu ki Pfumu banga minu. ¹¹ Mutu kabika kunlenza. Lunsadisa mu landakana nzil'andi mu ndembama, mu diambu kavutuka kuidi minu, bila ndilembo mvingila va kimosi ayi bakhomba.

¹² Mu diambu di khomb'eto Apolo, zikhumbu ziwombo ndinlebila muingi kiza lutala ayi bakhomba, vayi nate buabu kakadi baka bu kuizila. Nzebi ti wela kuiza kulutala bu kela baka diluaku.

Zindubu zitsuka

¹³ Luzibula meso ; luba bakinda mu minu ; luba bukhafi ; luba batu bakinda ! ¹⁴ Mamoso malumvanganga, lumavangila mu luzolo. ¹⁵ Zikhomba, ndikululubula : luzebi Sitefanasi ayi nzo andi ; luzebi ti bawu batu batheti mu balula mintima mu Akayi ayi bakiyekula mu sadila banlongo. ¹⁶ Diawu, beno mamveno, lutumukina batu ba phila yoyo ayi lutumukina woso kuandi mutu wunsalanga yawu va kimosi ayi wunsalanga kisalu ki phila yoyi.

¹⁷ Khini yiwombo ndimona mu ndizulu yi Sitefanasi, Folitunasi ayi Akayikusi bila bawu batsadisidi mu mambu momo beno lusia kutsadisila ko.

18 Bawu bakuludi ntim'ama ayi bakuludi mintima mieno. Bika luzabanga batu ba phila yoyi.

Zimboti

19 Batu badi mu mabundu madi ku ndambu yi Azi, baluveni mboti. Akilasi ayi Pilisiye va kimosi ayi dibundu dinkutakananga ku nzo awu baluveni mboti mu dizina di Pfumu.

20 Bakhomba boso baluveni mboti. Luvasana mboti beno na benomu fifasana besi kinlongo.

21 Mboti eno yibedi kuidi minu veka Polo ; Minu veka tsonikini yawu mu mioko miama.

22 Woso mutu wunkambu zolanga Pfumu bika kasingu ! Malanata. Bu dinsundula : Pfumu wiz-idi !

23 Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno.

24 Luzolo luama lubanga yeno beno boso mu Klisto Yesu. Ameni.

**Biblica® Open Nkanda wu Moyo, Nguizani
Yimona ayi Minkunga 2002**
**The New Testament and Psalms in the Yombe language
of the Democratic Republic of the Congo: Biblica®
Open Nkanda wu Moyo, Nguizani Yimona ayi
Minkunga 2002**

copyright © 2002 Biblica, Inc.

Language: Kiyombi

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Nkanda wu Moyo™, Nguizani Yimona ayi Minkunga

Copyright © 2002 mu dizina di Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiyombe Contemporary New Testament and Psalms™

Copyright © 2002 by Biblica, Inc.

“Biblica” diawu dizina leta di Amerika kazebi mu matedi nzo kisala Biblica, Inc. Dizina beni difuetai sadulu ku tsi minsua.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Buku yayi yikubuku mu minsua mi Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 (CCBY-SA mu bukufi) mu nza yi mvimba. Woso mutu tidi mona minsua beni, buna kakota mu nzila nsinga <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> voti kafidisa nkanda kuidi Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® Kidi dimbu ki kisalu ki Biblica, Inc. Woso mutu tidi sadila kiawu buna kafuetai sonika nkanda kuidi Biblica, Inc mu diambu di baka nsua. Mu minsua mi CC BY-SA, busi fuana ko bangula, buela voti botula kima mu buku yayi, yayi wulenda kuaku sonikisa, wokisa ayi tembukisa buku beni mu monisa dimbu ki Biblica®. Enati bangudi voti buedidi kima, buna ufuetai botula dimbu ki Biblica® mu buku yoyi mesonika, ayi ufuetai monisa zimbangudulu ziaku ayi monisa kisalu kiaku mu phila yayi : “Buku yayi yituka mu buku yi Biblica, Inc. yoyi woso kuandi mutu kalenda tala voti baka mu kambu sumba mu nzila nsinga www.biblica.com ayi kota mu open.bible.”

Bufueni mu monisa kimbangi ki mi nsua voti copyright va buangu kioki kikubuku mu buku mu phila yayi:

Biblica® Open Nkanda wu Moyo™, Nguizani Yimona ayi Minkunga

Copyright © 2002 mu dizina di Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiyombe Contemporary New Testament and Psalms™

Copyright © 2002 by Biblica, Inc.

“Biblica” diawu dizina leta di Amerika kazebi mu matedi nzo kisala Biblica, Inc. Dizina beni difueti sadulu ku tsi minsua.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Ufueti kubika buku aku mu minsua mi CC BY-SA.

Enati tidi lubula Biblica, Inc. mu ma tedi mbangudulu aku yi buku yayi, buna fueti solula yetu mu nzila nsinga <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Open Nkanda wu Moyo, Nguizani Yimona ayi Minkunga™

Copyright © 2002 mu dizina di Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiyombe Contemporary New Testament and Psalms™

Copyright © 2002 by Biblica, Inc.

“Biblica” diawu dizina leta di Amerika kazebi mu matedi nzo kisala Biblica, Inc. Dizina beni difueti sadulu ku tsi minsua.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this

translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023

b7ee878d-13e9-51c4-b63a-f1213df5ddb9